

Fotók: Méliusz Juhász Péter Könyvtár

Egy iskolaépület könyvtári újraértelmezése

Eredetileg nem könyvtári funkciót betöltő terekbe elég gyakran költöztetnek nyilvános könyvtárakat. Ilyenkor megesik, hogy végül sokkal többet költenek a diszfunkcionális épület átalakítására, mint egy vadonatújra, ráadásul a beköltöző könyvtár sokkal magasabb üzemeltetési költségekkel terhelődik. Néha azonban minden egybevág: tágas, rugalmasan alakítható belső terek állnak rendelkezésre, megfelelő az épület teherbírása, jók a fényviszonyok, ideális az elhelyezkedés és a megközelíthetőség. Erre mutat példát a debreceni Méliusz Juhász Péter Könyvtár Tócskerti Könyvtárának költözése.

Mindezek ellenére folyamatosan nőtt a forgalom, ami egyre nagyobb terhet helyezett a kis, egyszemélyes könyvtárra. Egyértelműen látszott, hogy még a nem megfelelő körülmények ellenére is a lakótelepen élők könyvtárhasználatára törekten. Debrecen legnépesebb városrésze, a Tócskerti épületállománya gyakorlatilag teljes egészében paneltechnológiával épült, ugyanakkor a fő közlekedési utaktól távol eső parkjaival élhetőbbé válik, a szép, tágas tereket természeti kincsként tartják számon az ott élők. A városrész egyetlen kulturális intézménye a Méliusz Tócskerti Könyvtára, amely a költözéssel egy háromszor nagyobb, jól strukturálható terekkel rendelkező, könnyen megközelíthető ingatlant vehetett át a Medgyessy Ferenc Gimnáziumtól.

A Méliusz az elmúlt évben valamennyi könyvtárára kiterjedő olvasói elégedettségmérést végzett, amelyet az István úti Könyvtár esetében – a költözés előkészítéseként – igényfelméréssel is kiegészített. Ennek eredményei alapul szolgáltak a könyvtári terek, szolgáltatások és az alapkoncepció kialakításához. A 2025-ös költözést megelőzően készült kérdőív célja a korábbi helyszínhez kötődő pozitívumok, az olvasói igények és hiányosságok, valamint az új könyvtárral kapcsolatos elvárások feltérképezése volt. A túlnyomórészt nyílt végű kérdések kvalitatív elemzése tematikus kategóriák mentén történt. A kiértékelés során több témakörben is szoros átfedések mutatkoztak. A korábbi könyvtár pozitívumai – például a „barátságos könyvtáros” vagy a „csendes légkör” – gyakran az ideális könyvtár jellemzőiként is megjelentek mint megtartandó értékek. Hasonló módon a hiányosként jelzett elemek (pl. mosdó hiánya,

zsúfoltság) a „tökéletes könyvtár” víziójában elvárásként tértek vissza. Ez az összefüggés arra utal, hogy a válaszadók konkrét, jól körülírható igények mentén fogalmazták meg véleményüket. A szolgáltatásokra vonatkozó, részben zárt kérdés kvantitatív elemzést is lehetővé tett. Az „egyéb” válaszok további igényeket jeleztek – például büfé vagy mosdó iránt –, amelyeket célszerű volt a nyílt kérdések eredményeivel együtt értelmezni.

A válaszok alapján világos preferenciarendszer rajzolódott ki, amely egyértelművé tette a fejlesztési irányokat. Kiemelt értéként jelent meg a könyvtáros személyes jelenléte, szakmai hozzáértése és közvetlensége, valamint a könyvtár közelsége és nyugodt, otthonos légköre. A negatívumok között a szűkös tér, az elavult infrastruktúra és az alapvető szolgáltatások hiánya dominált. Ezek a jövő könyvtárával kapcsolatos elképzelésekben is visszatértek: tágasabb, modernebb, világosabb, bababarátságosabb, valamint változatosabb szolgáltatásokra mutatkozott igény. Különösen erős érdeklődés jelentkezett az olvasósarkok, közösségi és családi terek, valamint a játék- és programlehetőségek iránt.

Egy új telephely megtalálása évek óta sürgető kérdés volt több szempontból is. A korábbi István úti könyvtárat befogadó épület korszerűtlen volt, az igényeket kielégíteni nem tudó közösségi terekkel, nem megfelelő vizesblokkal, a fényviszonyok nem voltak kielégítőek, a könyvtár valójában egy régi családi házban működött 1985 óta. A belső terek szűkösek, inkább csak gyerekcsoportok fogadását tették lehetővé, viszont kisebb szabadterei programok megvalósítására alkalmas, szépen gondozott kert tartozott az épülethez.

A meglévő értékek megőrzése és a konkrét fejlesztési igényekre adott válaszok lehetővé tették, hogy az új könyvtárat valódi közösségi térként, a használók szükségleteihez rugalmasan alkalmazkodva alakítsuk ki.

Az új könyvtár két külön bejáratral rendelkezik, így teljesen elkülöníthető a gyermekkönyvtári részleg, valamint a felnőtt szabadpolcos könyvtári tér, amely kisebb rendezvényeknek is helyet adhat. A két tér azonban egy átjáróval összeköthető. Mindkét bejáratnál kölcsönzőpult került elhelyezésre, külön ruhatár a felnőttek és gyerekek részére, baba-mama szoba, pelenkázópont várja a kismamákat. Egy kisebb, teljesen elkülöníthető, gépesített közösségi teret alakítottunk ki a kamaszok részére. Mindemellett a dokumentumkölcsönzés és visszavétel korlátlan biztosítását támogatja a bejáratnál elhelyezett könyvkölcsönző automata.

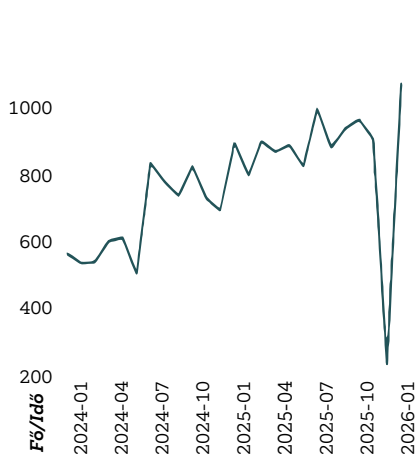
Az épület funkcióváltása – iskolai tantermekből lakótelepi könyvtár – különleges lehetőséget kínált a benne található falfestmények újjászületésére. Az épületben korábban a Medgyessy Ferenc Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikum műhelyei kaptak helyet. Az épület két helyiségében egy-egy nagy méretű szekő nyújtott sajátos hangulatot. Az étkezés témájú falfestményt anno Galsi Angelika tervezte és Ludman Éva pedagógus vezetésével festették fel a grafikus szakos diákok. A másik, városi témájú munkát Komlódi Judit tanárnő vezetésével az animáció szakosok készítették. A könyvtár belső tereinek szervezésekor a képekben mint fókuszpontokban gondolkodtunk, melyek témája és hangulata meghatározta az adott rész funkcióját mint narratív kiindu-

lópont. Megőrzésükkel a hely identitását és történetét védjük, átörökítve a közeli iskola szellemiségét is.

A 2026. január 5-én átadott könyvtár forgalmi adatai igen kecsegtetően alakulnak: még a régebbi kis épületben lévő István úti Könyvtár 2024 januárjához képest, amikor a beiratkozottak száma 48 fő volt, 2025 januárjában 85 beiratkozót számolt, így 177 százalékos növekedést ért el egy év alatt. A költözéssel pedig még ezt a növekedést is sikerült túlszárnyalni. Az idei januári adatok 158 fő beiratkozót mutatnak, ami kétéves távlatban több mint háromszoros növekedést jelent. A kölcsönzött dokumentumok száma már nem mutat ekkora eltérést, de ott is szignifikáns a különbség: 2024-ben januárban 1286 dokumentumot kölcsönöztek, 2025-ben 2346-ot, míg 2026 januárjában 2928-at, ami 227 százalék emelkedést mutat.

Az eredetileg nem könyvtári célra épült terembe való költözés gyakran problémás, ugyanakkor a Méliusz Tócskerti Könyvtára esetében egy kivételesen kedvező adottságú épület tette lehetővé a minőségi megújulást. Az elavult, szűk István úti Könyvtárat egy jó elhelyezkedésű, háromszor nagyobb, rugalmasan alakítható tér váltotta fel, amelynek kialakítását tudatos olvasói igényfelmérés alapozta meg. Az új könyvtár egyszerre őrzi meg a korábbi működés értékeit, reagál a feltárt fejlesztési igényekre, és a hely történeti rétegeit – például a meglévő falfestményeket – is integrálva valódi közösségi térré vált.

Kölcsönzők száma időben

Kölcsönzött dokumentumok száma időben

